

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Grundnivå

”De kan väl annars vara att de vill bestämma, men det är ju inte samma sak som att ha inflytande”

En kvalitativ intervjustudie om förskollärares syn på arbetet med inflytande i förskolan

Författare: Sophia Börjesson & Elin Englund

Handledare: Lottie Lofors-Nyblom

Examinator: Åsa Pettersson

Ämne/huvudområde: Pedagogiskt arbete

Kurskod: GPG2DU

Högskolepoäng: 15

Examinationsdatum: 11-06-2021

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker Open Access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open Access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten Open Access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (öppet tillgänglig på nätet, Open Access):

Ja

Nej

Abstract

I denna studie vill vi synliggöra förskollärares syn på arbetet med barns inflytande i förskolan och hur de resonerar kring begreppet inflytande. I den nya läroplanen, Lpfö 18, betonas det vara ett mål att säkerställa barns inflytande i förskolan – till skillnad från tidigare läroplaner där arbetet med inflytande har varit ett strävansmål. Vi vill därför i denna studie synliggöra förskollärares syn på arbetet med barns inflytande i förskolan och hur de resonerar kring begreppet inflytande. På så vis vill vi öka kunskapen om hur arbetet med inflytande i förskolan säkerställs utifrån förskollärarens egen syn på sitt arbete. Genom kvalitativa intervjuer har vi fått olika förskollärares syn på hur arbetet med barns inflytande i förskolan går till. Vi har sedan analyserat intervjuerna utifrån Linda Pallas tolkning av Michel Foucaults maktperspektiv för att ge svar på våra frågeställningar. I analysen synliggörs konsekvensen av förskollärarens styrning och hur detta påverkar arbetet med inflytande. Studiens resultat visar att arbetet med barns inflytande skiljer sig åt beroende på hur olika förskollärare tolkat begreppet inflytande. Samtliga förskollärare var eniga om att inflytande i förskolan är viktigt. I studiens resultat framgår även att förskollärarna finner arbetet mångfacetterat och komplext då det kan vara svårt att ge enskilda barn inflytande i en större barngrupp. De påpekar även att arbetet är svårt när ingen tid till fördjupning kring ämnet finns, vilket enligt dem försvårar arbetet ytterligare.

Nyckelord:

Inflytande, förskola, makt och delaktighet.

Förord

Vi vill börja med att tacka alla som ställt upp på intervjuer och gjort denna studie möjlig. Ett stort tack till vår handledare Lottie som stöttat och väglett oss genom arbetet.

Vi har båda deltagit i samtliga intervjuer och skrivit arbetet tillsammans. Vi har valt att vara två om allt som skrivs i denna studie, snarare än att dela upp arbetet mellan oss. Genom att vi suttit tillsammans med skrivandet har vi kunnat föra en dialog kring texten och fått den samstämmig. Vid transkriberingarna av intervjuerna valde vi däremot att dela upp arbetet för att vara tidseffektiva.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
2. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
3. CENTRALA BEGREPP	3
4. BAKGRUND	4
4.1 STYRDOKUMENT	4
4.2 BARN INFLYTANDE I DOKUMENTATION OCH UTVÄRDERING	5
4.3 PROBLEMATIK KRING BARN INFLYTANDE	5
4.4 SAMMANFATTNING.....	6
5. TIDIGARE FORSKNING	7
5.1 SÖKNING AV TIDIGARE FORSKNING	7
5.2 INFLYTANDE OCH DELAKTIGHET	8
5.3 INFLYTANDE	8
5.4 NÄR BARNEN VILL BESTÄMMA.....	10
5.5 FÖRSKOLLÄRARENS PÅVERKAN I BARNES LEK	10
5.6 SAMMANFATTADE SLUTSATSER	11
6. METOD	11
6.1 METODANSATS	11
6.2 INTERVJUER	12
6.3 URVAL	12
6.4 GENOMFÖRANDE	13
6.5 INNEHÅLLSANALYS	14
6.6 ETISKA RIKTLINJER.....	15
6.7 RELIABILITET OCH VALIDITET	16
7. TEORETISK UTGÅNGSPUNKT	17
7.1 BARN SOM SUBJEKT	17
7.2 DISKURS OCH STYRNING	17
7.3 MAKTRELATIONER	18
8. RESULTATREDOVISNING	18
8.1 PRESENTATION AV INFORMANTER	18
8.2 VILKA TANKAR GER FÖRSKOLLÄRARNAS UTTRYCK FÖR NÄR DE RESONERAR OM BEGREPPET "BARN INFLYTANDE"?	18
8.2.1 <i>Inflytande</i>	19
8.2.2 <i>Inflytande och delaktighet</i>	19
8.2.3 <i>Reellt inflytande</i>	20
8.2.4 <i>Värdegrund och ansvarsförmåga</i>	21
8.3 HUR UTTRYCKER FÖRSKOLLÄRARNAS SITT MEDVETNA ARBETE MED BARN INFLYTANDE I UTBILDNINGEN?	22
8.3.1 <i>Vad gör förskollärarna när de arbetar med inflytande?</i>	22
8.3.2 <i>Hur och varför arbetar de så?</i>	22
8.3.3 <i>När finns (inte) utrymme till inflytande?</i>	23
8.3.4 <i>Egen syn på kompetens</i>	24
8.4 SAMMANFATTNING.....	24
8.5 RESULTATANALYS	25
8.5.1 <i>Analys</i>	25
9. DISKUSSION	28
9.1 METODDISKUSSION.....	28
9.2 RESULTATDISKUSSION	30
9.2.1 <i>Förskollärarnas resonemang kring begreppet barns inflytande</i>	30
9.2.2 <i>Förskollärarnas syn på sitt medvetna arbete kring inflytande i utbildningen</i>	32
9.3 SLUTSATS	34

10. FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	35
11. KÄLLFÖRTECKNING	36

HÖGSKOLAN
DALARNA

1. Inledning

I Svenska akademins ordlista (SAOL 2015) står det att definitionen av inflytande är påverkan. I dagens samhälle kan vi som vuxna rösta på vilket politiskt parti vi önskar, det ger oss inflytande i samhället och en möjlighet till att påverka. Inflytande är ett begrepp som även kan relateras till förskolans verksamhet. I förskolans läroplan, Lpfö 18 (2018, s. 16) står det att barn ska ges ett reellt inflytande i förskolan, ett inflytande med möjlighet till att påverka här och nu. Westlund (2011, s. 169) menar att det inte finns färdiga metoder hur man ska arbeta med inflytande i förskolan. Hon problematiserar även begreppet *reellt inflytande* och menar att detta inte är ett typ av inflytande barn kan ha, eftersom deras intention alltid kommer tillåtas eller nekas av en förskollärare. Ribaeus (2014, ss. 132, 133, 155) framför även hur komplext arbetet är i stora barngrupper där både individen och kollektivet ska fungera tillsammans. Samtidigt som barnen ska ges inflytande ska de även kunna samarbeta med resterande barn och vuxna på avdelningen. Tidigare forskning visar att området med inflytande kan tolkas på flera olika sätt.

År 2020 ratificerades barnkonventionen (UNICEF 1989) till svensk lag (Regeringskansliet 2018:1197). Detta resulterade i en mängd revideringar av de lagar och styrdokument som berör barn och inkluderar också förskolans läroplan. Åsa Ekman (2020, s. 61) lyfter fram att barnkonventionen genomsyrar den läroplanen för förskolan som framställdes 2018. Det som är nytt för Lpfö18 är att det inte längre finns några strävansmål utan dessa är omformulerade till mål som ska säkerställas.

Förskollärare ska ansvara för att varje barn får ett reellt inflytande över arbetssätt och innehåll.
(Lpfö18, s. 16)

Att arbeta med barns inflytande i förskolan är ett obligatoriskt moment som i tidigare forskning beskrivs av verksamma pedagoger som ett komplext område. Därför blir det intressant att synliggöra hur förskollärarna ser på begreppet inflytande och sitt eget medvetna arbete när det framställs som komplext och obligatoriskt på samma gång. Anledningen till varför vi vill synliggöra förskollärarnas syn på sitt *medvetna* arbete är för att få syn på hur/om

arbetet med barns inflytande sker avsiktligt. Utifrån våra tidigare erfarenheter från både VFU och arbete i förskolan har det förekommit att förskollärare antyder att de kontinuerligt arbetar med inflytande med sin barngrupp. Men vid frågan om hur detta arbete genomförs upplever vi att förskollärarna inte kan sätta ord på vad det är de gör – alltså att medvetenhet kring arbetet saknas. Vi har även upplevt att förskollärare sällan ser sin styrning som en påverkansfaktor på barns möjlighet till inflytande. Därför anser vi att det är väsentligt att använda ett maktperspektiv i denna studie för att synliggöra styrningen i förskollärarnas utsagor av deras arbeten.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att bidra med kunskap om hur förskollärare resonerar om barns inflytande i förskolan samt hur de ser på sitt medvetna arbete med barns inflytande i den dagliga utbildningen.

Frågeställningar:

- Vilka tankar ger förskollärarna uttryck för när de resonerar om begreppet ”barns inflytande”?
- Hur uttrycker förskollärarna sitt medvetna arbete med barns inflytande i utbildningen?

3. Centrala begrepp

Affekt - I den svenska akademins ordlista (SAOL 2015) beskrivs affekt vara ‘stark sinnesrörelse’. Alltså att uppleva starka känslor.

Barns perspektiv - Detta perspektiv kan ej förstås utan att fråga barnet, handlar om barnets egen röst och uttryck (Ekman 2020, s. 26).

Barnperspektiv- Innebär vuxnas syn och kunskaper om barnens perspektiv och den allmänna samhällssynen på barn (Halldén 2009 se Ekman 2020, s. 25).

Delaktighet- Att vara med i något som en annan person har planerat (Arnér 2006, s. 26).

Didaktik- Läran om undervisning och handlar om att besvara de didaktiska frågeställningarna, vad ska det handla om, hur ska det genomföras och varför detta innehåll (Nilholm 2016, s. 67).

Diskurs- En praktik där uttalade och historiska regler som formats i en viss tid och rum utgör villkoren för vad som sedan används (Foucault 1969/2002, se Palla 2011, s. 45).

Inflytande- I den svenska akademins ordlista (SAOL 2015) beskrivs inflytande som möjlighet att påverka. Denna utgångspunkt i betydelsen av begreppet väljer vi att utgå från då tidigare forskning visar olika tolkningar av begreppet inflytande.

Makt- Det som styr människans beteenden i olika relationer (Palla 2011, s. 52).

Reellt inflytande- Att barn direkt kan påverka sin förskolevardag (Arnér 2006, s. 26).

Undervisning- Planerade eller spontant uppkomna situationer där barn och förskollärare har ett gemensamt fokus. Undervisning i förskolan ska vara målstyrd och kopplas till läroplansmål (Eidevald & Engdahl 2018, ss. 18–19).

4. Bakgrund

I detta avsnitt har vi valt att redogöra för olika synsätt av arbetet med inflytande i förskolan. Därför har vi utgått från styrdokument, tidningsartiklar, blogginlägg och relevanta texter inom ämnet. Eftersom författarna till de olika källorna har olika yrkeskompetenser finner vi det relevant att redogöra att vi förstår att exempelvis Carina Hjelmér (2017) som är en docent i pedagogiskt arbete har mer trovärdighet än en anonym skribent (2017) i en blogg. Vi vill ändå framföra synen från olika yrkeskompetenser kring arbetet med barns inflytande då vi anser att detta bidrar med en variation till bakgrunden av ämnet.

4.1 Styrdokument

Barns inflytande har genomsyrat läroplanen sedan år 1998 när förskolan fick sin första läroplan (Lpfö 98 1998, ss. 10–11). Sedan dess har barns inflytande som strävansmål följt med i de reviderade läroplanerna, Lpfö 10 (2010) och Lpfö 16 (2016), fram till 2018. I Lpfö18 (2018, s. 16) ändrades strävansmålen till mål som ska säkerställas. Alltså är inte inflytande något som förskolan ska sträva efter, det är något som ska ingå i utbildningen. År 2020 ratificerades barnkonventionen (UNICEF 1989) till svensk lag (Regeringskansliet 2018:1197). Barnombudsmannen (2019, s. 4) betonar hur denna förändring i svensk lag ger en direkt påverkan på barns mänskliga rättigheter. Vilket i sin tur resulterar i att politiker och yrkesverksamma bör revidera styrdokument och andra riktlinjer som direkt berör barnen.

Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter (Lpfö 18 2018, s. 5).

I den nuvarande läroplanen framträder kopplingarna till barnkonventionen under rubriken ”Grundläggande värden”. Barnrättskonsulten Åsa Ekman (2020, s. 61) skriver i sin bok om barnkonventionen och menar att barnkonventionen genomsyrar den nya läroplanen. Även om den bara nämns en gång, kan den som studerar läroplanen noggrannare finna kopplingar till flera av artiklarna i konventionen. Ekman (2020, s. 62) betonar att förskolläraren inte längre endast ska sträva efter att nå läroplanens mål, utan att det efter barnkonventionens införande som lag finns en skyldighet för förskolläraren att nå dessa mål.

I läroplanen (Lpfö18 2018, s. 16) betonas det att det är förskollärarens ansvar att alla barn får ett reellt inflytande i förskolan. Förskollärarna ska även skapa förutsättningar för barnen att

kunna kommunicera på ett sätt som gör att de kan påverka sin förskolevardag. Förskollärarna ska vidare säkerställa att alla barn i barngruppen får lika möjligheter till inflytande. Detta uttrycker läroplanen är ett förberedande arbete inför barnens framtid som demokratiska samhällsmedborgare.

4.2 Barns inflytande i dokumentation och utvärdering

Carina Hjelmér (2017) skriver i en artikel att förskolans utvärdering alltid ska utgå från ett barnperspektiv. Hon nämner att flera som är verksamma i förskolan anser att denna del av arbetet är svårt. I artikeln nämner Hjelmér olika strategier för att inta ett barnperspektiv i dokumentation och utvärdering. Bland annat kan det innebära att vara lyhörd och samspela med barnen och uppmärksamma deras intressen. Det kan också vara att låta barnen själva dokumentera genom att samla in material och reflektera över detta. Förskollärarna kan även jämföra sin egen dokumentation med barnens dokumentation i utvärderingen. På så vis menar Hjelmér att vi kan uppnå ett barnperspektiv i utvärderingsarbetet.

I blogginlägget ‘‘inflytande - för barnets bästa?’’ problematiseras barns inflytande i förskolans dokumentation och utvärdering. Personen som har skrivit blogginlägget år 2017 har inte skrivit ut sitt fulla namn, därför benämner vi hen som skribenten. Skribenten menar att alla barn inte alltid vill bidra med dokumentation eller att bli dokumenterade. I blogginlägget skrivs det fram att både dokumentation och barns inflytande är viktiga i läroplanen, skribenten frågar sig hur ska förskolläraren gå till väga när barnen inte vill delta i dokumentationen? Får barnet ett reellt inflytande även om det blir ett hinder för ett annat läroplansmål? Skribenten frågar avslutande vad som väger tyngst - dokumentation eller barns inflytande?

4.3 Problematik kring barns inflytande

I en krönika problematiserar förskolläraren Eva Lindström (2021) det demokratiska arbetet i förskolan. Hon antyder att läroplanens innehåll är lika tolkningsbart som Bibelns och därav kommer uppdraget att se olika ut beroende på vem som läser läroplanen. Lindström menar att demokrati inte är ett område som ett temaarbete kan uppfylla, det är ett område som måste genomsyra hela barnens utbildning. När förskolor skapar möjligheter till inflytande genom handuppräknings uttrycker Lindström att förskolläraren ofta misstolkar barnens genuina önsningar. Förskolläraren måste beakta vad som är viktigt för barnen, ibland är det viktigare för barnen att rösta som majoriteten eller som sin kompis, än att få sin egen röst hörd. Men Lindström uttrycker att arbetet kommer att skilja sig mellan olika förskolor eftersom

läroplanens mål är tolkningsbara.

Psykologen Bengt Grandelius (u.å.) skriver en text åt försäkringsbolaget Trygg-Hansa vilken handlar om barnuppfostran och som riktar sig till föräldrar. Han anser att det handlar om att ge barn utrymme att påverka, men inte konstant få bestämma. Barn ska med stöttning från den vuxne få möjlighet att kunna påverka sin omvärld och stöttningen inbegriper att hjälpa barnet finna vad som är möjligt att påverka. Genom detta utforskande kan barnet känna kontroll och delaktighet i sin omvärld. Den vuxne har en betydelsefull roll i att vägleda vad som blir möjligt för barnet att kunna påverka eller inte. Grandelius avslutar med att poängtera vikten av en vuxen som styr i grunden för att bidra med trygghet för barnet.

Ekman (2020, s. 14) poängterar precis som Grandelius att de vuxna har en betydande roll för att skapa förutsättningar för barnen att få inflytande. Enligt Ekman (2020, s.114) behöver barnen få information och kännedom kring vad inflytande innebär för att förstå hur och när de kan göra sin röst hörd. Det är viktigt att låta barnen själva få yttra vad de vill i valfri uttrycksform för att de ska få självförtroende nog att våga fortsätta göra sin röst hörd. Först då menar Ekman (2020, s. 115) att inflytande kan ske. Om barnen istället lär sig att göra sina röster hörda genom de vuxnas begränsade ramar blir inflytandet begränsat. Ekman (2020, s. 116) skriver fram under rubriken *nya ord för samma saker* en kritik till begreppet reellt inflytande. Hon menar att ambitionen är att nå en lättåtkomlig definition av inflytande som egentligen är samma sak som bara inflytande - "halvt inflytande, vad är det?". Ekman menar att man antingen har inflytande eller inte.

4.4 Sammanfattning

Barnkonventionen (UNICEF 1989) genomsyrar den reviderade läroplanen (Lpfö 18 2018) och barns rättigheter är inte längre något att sträva efter utan något som ska uppnås. Detta synliggörs i utvecklingen från strävansmål till mål i läroplanen och betonas även av Ekman (2020).

Hur barn ska få inflytande finns det flera olika åsikter kring. I detta avsnitt synliggörs frustrationen som finns kring arbetet med barns inflytande. Frustrationen kan uppstå när förskolläraren hamnar i ett dilemma mellan två läroplansmål och måste välja ett, som skribenten uttrycker i sin blogg "vilket väger tyngst?". Även Hjelmér (2017) har framfört i en

artikel att verksamma förskollärare anser att arbetet med barns inflytande och dokumentation är problematiskt och ger svar på hur detta arbete kan gå till. Men dessa svar blir problematiska om barnen inte vill medverka i dokumentationen. Lindström (2021) uttrycker att arbetet med inflytande skiljer sig mellan olika verksamheter eftersom målen är tolkningsbara och kontextbundna.

Ett reellt inflytande menar Ekman (2020) är samma sak som inflytande och uttrycker att barnen antingen har inflytande eller inte. Hon problematiserar även de vuxnas inblandning i detta arbete, dock visar Grandelius (u.å.) ett perspektiv där den vuxnes styrning är essentiell för barns inflytande. De är eniga i att den vuxne ska vägleda barnet, skillnaden är att Ekman menar att barnen ska utforska och alltid sträva efter inflytande. Grandelius menar att barn behöver ges givna situationer där de får inflytande och därför är beroende av den vuxnas styrning. Sammanfattningsvis så finns flera olika sätt att förstå barns inflytande.

5. Tidigare forskning

I detta kapitel presenterar vi tidigare forskning med relevans för vårt valda område – barns inflytande i förskolan. Vi har i vår forskningsgenomgång valt att ta med olika utgångspunkter och aspekter av inflytande såsom delaktighet, makt och motstånd. På så sätt kan vi synliggöra barns inflytande i förskolan och koppla inflytande till näraliggande teoretiska begrepp.

5.1 Sökning av tidigare forskning

I denna studie har vi gjort ett urval av tidigare forskning som berör makt, delaktighet och inflytande i förskolan. Dessa begrepp har, tillsammans med ”förskola” och ”barn”, utgjort sökorden i vår databassökning. De databaser som har använts till sökningen är Diva, Summon, Libris samt Lunds Universitets publikationer.

Vi har valt bort internationella studier då vi anser att arbetet med inflytande i förskolan kan te sig olika beroende landets kultur. Vad som är accepterat och inte accepterat kan skilja sig mellan olika länder. Vad som är accepterat är dessutom föränderligt då vi lever i ett samhälle där normer ständigt utmanas och därför blir det relevant i vår studie att i största möjliga mån utgå från så ny forskning som möjligt.

5.2 Inflytande och delaktighet

Elisabeth Arnér (2006, s. 26) skriver i sin licentiatuppsats att både flertalet forskare och yrkesverksamma inom förskolan använder begreppen inflytande och delaktighet synonymt. Ett reellt inflytande menar Arnér sker när barn direkt kan påverka sin förskolevardag. Delaktighet sker när barnen får ta del av den färdiga planeringen. Alltså menar Arnér att barnen inte ges inflytande när de är delaktiga i en förbestämd situation utifrån förskollärares intention. Kristina Westlund (2011, ss. 169–170) uttrycker i sin licentiatuppsats att hon inte är ense med Arnér om att inflytande och delaktighet är särskilda. Enligt Westlund (2011, s. 170) är inflytande en aspekt av delaktighet som möjliggör barnens förutsättningar att påverka. Hon menar även att barnen ges ett visst inflytande när arbetslaget planerar utifrån barnens intressen – på så vis erbjuds barnen varierade kontexter att påverka. Arnérs särskiljande av begreppen inflytande och delaktighet går alltså inte i linje med Westlunds resonemang. Enligt Arnér blir barnens delaktighet i den färdiga planeringen inte ett reellt inflytande. Westlund (2011, s. 172) menar dock att barn aldrig kan ges ett reellt inflytande då det alltid kommer ske utifrån förskollärares tillåtande.

5.3 Inflytande

Westlund (2011, s. 169) framhåller i sitt resultat att det inte går att föreskriva hur arbetet med inflytande ska gå till i förskolan. Det som förskollärarna kan påverka är det egna förhållningssättet och därmed bli medvetna om hur de kan möjliggöra barns inflytande (Westlund 2011, s. 84, 164). Westlund (2011, s. 169) menar att förskollärarna behöver definiera vad inflytande kan innebära och på så vis kan de uttrycka hur de arbetar med inflytande i arbetslaget. I studien erbjöds barnen en variation av arbetsformer både utifrån arbetslagets planering och i det spontana. När planeringen utgick från barnens intressen kunde arbetslaget erbjuda varierade sätt att möjliggöra inflytande. Resultatet i studien visar att barns inflytande är något som kan ingå i alla delar i vardagen och kan vara både planerat och spontant, men inflytandet är ofta kontextbundet (ibid. 2011, s. 169). Det vill säga att arbetet kan se olika ut beroende av förutsättningarna för dagen – exempelvis i barngrupp eller arbetslag.

I Ungerbergs (2019, ss. 54–57) studie studeras inflytande med hjälp av begreppet *affekt* utifrån Deleuzes (1988 se Ungerberg, 2019, s. 54) definition av detta begrepp, nämligen att de känslor som uppstår mellan två aktörer påverkar samspelet. Olika typer av inflytande sker

beroende på hur den vuxne förhåller sig till barnens affekter. *Skillnadsskapande* inflytande kan ske när barnens affekter inte tillmötesgår förskollärarnas önskan om barnens beteende (Ungerberg, 2019, ss. 88–106). Skillnadsskapande inflytande kan på så vis tolkas som inflytande genom motstånd. Det definieras alltså som skillnaden i affekten mellan barn och förskollärare som aktörer. När förskolläraren i stället möter barnets affekt och anpassar förhållningssättet till affekten så kan ett *tillsammansskapande* inflytande ske (ibid. 2019, ss. 134–135). När barnets affekt däremot får styra situationen sker *barninflytande* enligt Ungerberg (2019, ss. 110–123). Detta sker genom att förskolläraren ”förbarnsligar” sig och som Ungerberg uttrycker - *blir ett barn* och därmed följer barnens intentioner. Att bli ett barn är alltså att som vuxen känna in och fångas i det som barnen upplever och gör, som Ungerberg (2019, s. 10) skriver ‘lyssna på det som hörs och det som inte hörs’. Ungerberg (2019, s. 14) menar att det är nödvändigt att se inflytande i ett större sammanhang än det verbala som på traditionellt sätt dominerat begreppet i förskolan. Studiens resultat visar att om förskollärarna lyssnar och känner in barnens intentioner kan inflytande skapas (ibid. 2019, ss. 88–147).

Katarina Ribaeus (2014, ss. 102, 124) skriver i sin avhandling om demokrati och inflytande. I avhandlingen synliggör Ribaeus att inflytande påverkas av förskollärarnas förhållningssätt som antingen tillät barnen inflytande eller inte. Förskollärarna gav barnen antingen möjligheter till inflytande i planeringen eller uppmärksammade barnens spontana initiativ. Förskollärarna i studien talade om inflytande som en del av demokratiarbetet och som ett komplext uppdrag (Ribaeus 2014, s. 126). Demokratiarbetet blir komplext eftersom det både inbegriper att det enskilda barnet ska ses som subjekt med rätt att uttrycka sig och välja fritt från egna tankar, men även att barn behöver lära sig lyssna och ta hänsyn till gruppen (ibid. 2014, ss. 132–133). Ribaeus (2014, s. 155) beskriver relationen mellan grupp och individ som komplex. Förskollärarna i studien menar att barnen främst utgick från sitt eget perspektiv och krävde individuell uppmärksamhet av de vuxna. De menar att barnen också behöver kunna lyssna och samarbeta med andra barn och vuxna. Ribaeus (2014, s. 157) betonar i sitt resultat att arbetet med inflytande är för individcentrerat och behöver ses ur ett kollektivt synsätt. Alltså att arbetet med inflytande inte enbart kan utgå från att varje barn ges inflytande utan också att barnen och förskollärarna ger varandra inflytande.

5.4 När barnen vill bestämma

Ungerberg (2019, ss. 147–149) betonar att förskollärarna kan arbeta med inflytande genom att vara lyhörda för barnens intentioner - och på så vis utmana den oreflekterade styrningen som kan hämma barnets försök till inflytande. Klara Dolk (2013) skriver i sin avhandling om genuspedagogik och arbetet med jämställdhet i förskolan. Dolk skriver ur ett genusperspektiv och resultatet blir intressant i relation till inflytande, då Dolk utgår från de barn som trotsar förskollärarnas intentioner med en jämställd undervisning. I Dolks (2013, ss. 218–219) resultat synliggörs barns olika strategier för motstånd – kollektivt, individuellt, verbalt eller ickeverbalt. Motståndet anser förskollärarna är problematiskt i praktiken och tolkas ofta som att barnen inte vet hur de ska göra i situationen. Dolk menar i stället att barnen inte alls gör motstånd för att det är något de inte kan, utan snarare för att göra sin röst hörd. Detta motstånd utmanar den maktrelationen som finns mellan förskollärare och barn (ibid. 2013, s. 220). Dolk (2013, ss. 224–225) menar inte att förskolläraren ska tillmötesgå barnen i motståndet varje gång, eftersom alla barn inte varje gång kan få som de vill. Om motståndet istället tolkas som en förhandling kring situationen från barnets sida, kan det tolkas som ett försök att påverka sin situation. På så vis kan barnens motstånd till förskollärarnas makt tolkas som ett försök till inflytande.

5.5 Förskollärarens påverkan i barns lek

Charlotte Tullgren (2004, s. 11) skriver i sin avhandling om förskollärares styrning av barns lek. Genom att observera barn och förskollärare har Tullgren synliggjort hur det ser ut när förskollärarna i studien styr barnens lek och när leken inte styrs. Resultatet visar hur förskollärarens normativa synsätt påverkar dennes förhållningssätt (Tullgren 2004, s. 83). De normativa synsätten innebär exempelvis vad som är acceptabelt att leka och att inte leka. I studien visar Tullgren (2004, ss. 71–72) att barnen ofta fick leka familjelekar men sällan lekar med innehåll av mord eller brand. Det kan tolkas som att de barn som leker inom förskollärarens normativa ram får mer frihet än de barn som inte leker inom denna ram. Med detta menar Tullgren (2004, s. 123) inte att pedagogerna ska sluta styra leken, men att de bör reflektera styrningen i relation till deras förhållningssätt. När pedagogerna därmed styr leken till ett önskvärt beteende kan det tolkas som att deras normativa syn styr vad som är acceptabelt att leka. I och med att pedagogen förstår konsekvensen av sin styrning kan de förstå hur de påverkar leken och därmed barnens fortsatta utveckling.

5.6 Sammanfattade slutsatser

Barnens intentioner är en gemensam utgångspunkt för det som Dolk (2013), Westlund (2011) och Ungerberg (2019) menar möjliggör barns inflytande. Eftersom barnens intentioner antingen kan tillåtas eller nekas av förskolläraren, blir det reella inflytandet på förskollärarens premisser - inte enbart barnets. Westlund (2011), Ungerberg (2019), Tullgren (2004) och Ribaeus (2014) betonar att barns inflytande möjliggörs av förskollärarens förhållningssätt. Även om barns intentioner blir det som möjliggör deras inflytande är det förskollärarens förhållningssätt som möjliggör barnens intention. Vår slutsats inför det fortsatta arbetet med vår studie är att makt är en aspekt som blir relevant att beakta vid arbetet med inflytande. Förskollärarens förhållningssätt bör därför präglas av en medvetenhet om den existerande maktrelationen för att möjliggöra förutsättningarna för barns inflytande. Genom den medvetenheten kan barnen ges ett reellt inflytande i flera olika kontexter - exempelvis när barnen gör motstånd.

Hur förskollärarna ska skapa förutsättningar till inflytande för barnen skiljer sig åt mellan de olika forskarna. Enligt Tullgren (2004) och Westlund (2011) handlar det om att de vuxna skapar en samsyn och reflekterar över sin styrning och sin syn på inflytande. Ungerberg (2019) menar i stället att det handlar om att skifta perspektiv och ”förbarnsliga sig”. Precis som Westlund poängterar finns inga svar på hur arbetet med inflytande ska ske. Därför blir dessa olika studier relevanta att utgå från när vi vill synliggöra arbetet med inflytande - ett mångfacetterat arbete med flera olika utgångspunkter.

6. Metod

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för vilka metoder vi valt att utgå från för att samla in den data som besvarar vårt syfte och våra frågeställningar. Vi redogör även vårt urval av informanter, genomförandet av insamlingen av data, hur datan har analyserats och hur vi har hållit oss inom det etiska ramverket. Vi motiverar även hur vi strävat för att studien ska få en hög validitet och reliabilitet.

6.1 Metodansats

Steinar Kvale och Svend Brinkmann (2014, s. 44) skriver om fenomenologi som forskningsmetod vilket innebär att närma sig människors individuella uppfattningar av

omvärlden. Enligt Eva Johansson och Yngve Rosell (2020, ss. 73, 75) är *livsvärld* som begrepp centralt inom fenomenologin, det handlar om att förstå människans livsvärld i relation till andra. Eftersom vi i vårt syfte vill synliggöra förskollärarnas syn på deras medvetna arbete med inflytande i förskolan anser vi att fenomenologi blir en relevant metodansats för oss. Eftersom denna metod innebär att ta reda på hur olika människor ser på ett visst fenomen utifrån deras egna uppfattningar. Fenomenet vi vill undersöka i denna studie är barns inflytande i förskolan - på så vis får vi en förståelse för förskollärarnas syn på inflytande.

6.2 Intervjuer

Vi har samlat in material till vår studie genom kvalitativa forskningsintervjuer. Kvale och Brinkmann (2014, s. 17) beskriver att en kvalitativ forskningsintervju innebär att närma sig informantens världsbild utifrån dennes perspektiv och erfarenheter. En kvalitativ metod behandlar individuella skildringar och ord menar Kvale och Brinkmann (2014, s. 47). Därför anser vi att en kvalitativ metod blir av relevans för vår valda metodansats och därmed vår studie. En halvstrukturerad intervju beskrivs likna ett vardagligt samtal men där ett tydligt syfte finns och frågor är förberedda. Under denna typ av intervju finns också utrymme för följdfrågor (Kvale och Brinkmann 2014, s. 45). Syftet med en sådan intervju är att få insyn i informantens liv och dennes perspektiv på ett visst fenomen (ibid 2014, s. 400). Utifrån detta formulerade vi intervjufrågor (se bilaga 2) att utgå från, men vi planerade även utrymme för följdfrågor då vi söker fördjupade svar. Genom att formulera frågorna utifrån våra frågeställningar upplevde vi att vi fick det empiriska material vi behövde för att genomföra studien. Vi planerade även tid så informanten kunde tillägga något extra eller ställa någon fråga till oss.

6.3 Urval

Sonja Kihlström (2007, s. 49) skriver att inför intervjuerna behöver man reflektera kring urvalet av informanter. I kvalitativa intervjuer behövs informanter med erfarenheter inom ämnet så att de kan återge intervjusvar relevanta inom ämnet i stället för endast deras tolkningar och åsikter. På detta sätt menar Kihlström (2007, s. 49) att intervjusvaren blir trovärdiga och utförliga. I vår studie valde vi därför att intervjua sex verksamma förskollärare. Genom att ha kontaktat förskollärare från olika kommuner hade vi förhoppningen att få ta del av varierade erfarenheter och arbetssätt. Därför arbetar ingen av förskollärarna i urvalet på

samma förskola. Vårt mål var att ha förskollärare från olika kommuner, men då vi inte lyckades med detta har vi tre förskollärare från samma kommun. För att kunna jämföra de olika tankar och arbetssätt kring inflytande har vi valt att söka förskollärare som har erfarenhet att arbeta med barn i åldrarna tre till fem. Detta är för att arbetet med inflytande kan se olika ut beroende på barnens förutsättningar och ålder, därför anser vi att förskollärarnas svar blir mer jämförbara om de har erfarenhet från samma åldrar.

6.4 Genomförande

Genom kontakt med en rektor, telefonsamtal till förskolor och en förfrågan på sociala medier fick vi tag på tillräckligt många informanter för vår studie. På så vis fick vi sex informanter. Vi uppskattade att det skulle ta ca 60 minuter för intervjuerna, men dessa varierade mellan 15 och 30 minuter där beskrivningar av exempel gjorde att tiden skiljde sig åt. När vi kontaktade våra informanter var vi tydliga med att vi enbart kan genomföra intervjun via zoom från våra skolanvändare för att säkerställa att data inte sprids. Vi mejlade informations- och samtyckesbrevet (se bilaga 1) så de kunde signera sitt samtycke samt gav instruktioner och länkadress för Zoom till alla informanterna. Kihlström (2007, s. 51) skriver att en bandspelare är ett bra verktyg för att samla in intervjufrågorna och svaren eftersom allt som sägs då bevaras. Eftersom vi har tillgång till inspelning på våra mobiltelefoner valde vi att använda dessa som bandspelare. För att inte filen skulle råka sparas online, exempelvis via molnlagring, aktiverade vi flygplansläge under inspelningen. Vi har även valt att spela in på varsin mobiltelefon vid varje intervju ifall att något skulle bli fel med den andra ljudfilen. Kihlström menar också att miljön är viktig i en intervju. Då vi har suttit hemma och genomfört intervjuerna via zoom har vi tydliggjort för informanten att ingen annan är i närheten och hör dem.

Vi har båda två närvarat under intervjuerna där vi har turats om att ställa frågor samt vara aktiva lyssnare. De följdfrågorna som vi ibland ställde var om de kunde förtydliga eller berätta mer om sina exempel. Alltså har inte olika följdfrågor som bidrar med andra aspekter utöver våra frågor ställts. När vi var klara med våra frågor fick informanten tillägga något eller ställa någon fråga om det behövdes. När vi har avslutat intervjun har vi berättat att de när som helst kan kontakta oss om de har några frågor. Vid transkriberingen har vi delat upp arbetet där vi har transkriberat tre intervjuer var – då vi fann detta mer tidseffektivt.

Kihlström (2007, s. 52) anser att man efter den första intervjun bör reflektera kring eventuella problem som uppstått, intervjusvar och andra erfarenheter. Vi samtalade efter den första intervjun hade genomförts och enades om att frågorna och svaren gav tillräckligt med material för oss att genomföra studien. Vi valde därför att inte göra några ändringar för kommande intervjuer.

6.5 Innehållsanalys

Marianne Dovemark (2007, s. 148) skriver att en transkribering är den verbala kommunikationen som skett och blivit nedskrivnen. Transkriberingen påverkar resultatet beroende på vad som transkriberas och inte (Kvale 2020 se Dovemark 2007, s. 148). I vår transkribering har vi valt ut de mest centrala och valt bort upprepningar. Anledningen till detta är att fokusera på att urskilja det mest centrala i informanternas utsagor i relation till våra frågeställningar.

Sara Backman-Prytz och Anne-Li Lindgren skriver ett kapitel i boken metodologi om tematisk innehållsanalys (Hjerm, Lindgren & Nilsson 2014 se Backman-Prytz & Lindgren 2020, s. 232). Detta tillvägagångssätt syftar till att urskilja teman ur det empiriska materialet. Det första steget beskrivs vara att få en helhetsbild över innehållet, därefter urskilja yttranden som kan kopplas till frågeställningarna. Det som urskiljs formuleras till olika teman med tillhörande kategorier i resultatkapitlet. Det sista steget i denna process innefattar att se om kategorierna hör samman eller skiljer sig åt. Utifrån denna beskrivning av tematisk innehållsanalys har vi sorterat ut citat, likheter, skillnader och även valt bort det som inte är relevant i linje med våra frågeställningar.

Intervjufrågorna som ställdes i relation till första frågeställningen gav oss olika aspekter kring hur förskollärarna resonerar kring inflytande. Därför blev dessa teman relevanta för att ge svar på frågeställningen;

- inflytande
- inflytande och delaktighet
- reellt inflytande
- värdegrund och ansvarsförmåga

Intervjufrågorna som ställdes i linje med den andra frågeställningen gav oss en insikt i hur

förskollärarnas syn på det medvetna arbetet med inflytande ser ut. De olika teman vi hittade var;

-vad gör förskollärarna när de arbetar med inflytande?

-hur och varför arbetar de så?

-när finns (inte) utrymme till inflytande?

-egen syn på kompetens.

6.6 Etiska riktlinjer

Inför intervjuerna med förskollärarna planerade vi utifrån Vetenskapsrådets *God forskningssed* (2017, ss. 13–14) som skriver om den forskningsetiska kodexen. I enlighet med den började vi med att formulera ett information- och samtyckesbrev. Detta brev formulerade vi utifrån de olika rättigheter informanterna har, enligt Vetenskapsrådet. Dessa innefattar; anonymitet, tystnadsplikt och integritet. Vetenskapsrådet (2017, ss. 40–41) skriver att *anonymisering* och *avidentifiering* innebär att individens identitet inte kan kopplas samman med en viss uppgift. I vårt resultat avidentifierades informanterna och tilldelades fiktiva namn. *Tystnadsplikt* innefattar att inte sprida uppgifter eller samtala med andra personer om informanterna, på så vis har vi strävat efter att informanternas identiteter hålls anonyma. Vetenskapsrådet (2017, ss. 40–41) problematiserar att utlova anonymitet till informanterna. De menar att eventuella svar vid intervjun kan kopplas till informanten, detta har varit betydelsefullt för oss att beakta vid hanteringen av insamlad data. Därför har det varit viktigt för oss i denna process att aldrig utlova anonymitet, utan vi har avidentifierat våra informanter och hållit de anonyma så gott som möjligt. Eftersom informanten får dra tillbaka sitt samtycke under studiens gång (Vetenskapsrådet 2017, s. 27) blir det viktigt för oss att tydliggöra hur de ska kontakta oss. Genom att vi i informationsbrevet har skrivit med våra kontaktuppgifter kan informanterna kontakta oss i efterhand.

I och med att vi har intervjuat verksamma förskollärare till vår studie har personuppgifter insamlats. Därför har vi under arbetets gång haft GDPR (Dataskyddsförordningen 2018) och utgått från deras grundläggande principer som berör oss när vi har hanterat personuppgifterna. Vi har beaktat GDPR genom att inte ha samlat mer personuppgifter än det som var relevant för vår studie. Vi har även sparat uppgifterna på en lösenordskyddad dator för att ingen obehörig ska kunna öppna dessa dokument. Dessa uppgifter kommer sedan att elimineras när

detta arbete är godkänt.

6.7 Reliabilitet och validitet

Kvale och Brinkmann (2014, ss. 295–296) skriver om reliabilitet och validitet kopplat till intervjustudier. De menar att reliabilitet gäller studiens trovärdighet, alltså att den är applicerbar i flera kontexter. Validitet beskriver de som studiens giltighet. Om studiens resultat speglar studiens syfte har den hög validitet. Genom att vi i vårt urval har förskollärare som i så stor mån som möjligt arbetar på olika platser i landet, har vår strävan varit att dessa ska representera olika sätt att se inflytande. Vi har inte heller förväntat oss ett visst svar, utan tagit del av informanternas egna uppfattningar utifrån intervjufrågorna. På så vis är vår förhoppning att studiens reliabilitet ökar och blir applicerbar på flera förskolor än de som ingår i vår studie. När vi framställde intervjufrågorna utgick vi från vår studies frågeställningar, på så vis speglar det insamlade materialet vårt syfte och våra frågeställningar. Därmed skapades även förutsättningarna till en hög validitet i vårt arbete.

Kvale och Brinkmann (2014, ss. 51–52) skriver att forskningsintervjuer präglas av maktasymmetri mellan parterna, de menar att intervjuaren har tolkningsföreträde av utsagorna och är inläst på ämnet och frågorna. Maktasymmetrin behöver intervjuaren ta hänsyn till och reflektera kring menar författarna, eftersom det kan innebära att informanter undanhåller vissa typer av svar eller ger sådana svar som de tror intervjuaren önskar sig (ibid 2014, ss. 52–53). Detta anser vi kan påverka de intervjusvar som vi fått och som då kan inverka på studiens trovärdighet.

Kvale och Brinkmann (2014, s. 214) menar även att intervjuarens kroppsspråk och verbala respons kan vara ledande för vilket svar informanten ger. Även om intervjuerna genomfördes via zoom har vi tänkt på att visa att vi lyssnat, exempelvis genom att ha nickat och återupprepat informantens svar. Genom att ha visat engagemang för informanterna i intervjuerna har vi strävat efter att de ska känna att de kan ge så ärliga svar som möjligt. Däremot om svar inte är relevanta till frågeställningarna har vi för studiens validitet sorterat ut dessa. På så vis stärkt vår studies reliabilitet.

7. Teoretisk utgångspunkt

Som teoretisk utgångspunkt för denna studie har vi valt ett maktperspektiv. Vi utgår från Linda Pallas tolkning av Michel Foucaults teoretiska tankar och begrepp. Vi har valt de begrepp ur Pallas tolkning som blir relevanta för vår studie. Dessa begrepp är subjekt, diskurs, styrning, motstånd och maktrelationer. Genom dessa begrepp vill vi i resultatanalysen synliggöra hur inflytande i förskolan kan ske - eller inte ske ur förskollärarnas syn på deras arbete. Palla (2011, s. 51) använder teorin i relation till förskoleverksamhet och därför lämpar sig hennes tolkning av Foucault för vår studie. Palla refererar i sin avhandling till verk av Foucault (1971; 1982; 2000; 2008) och vi har här för enkelhets skull valt att endast referera till Palla (2011).

7.1 Barn som subjekt

Palla (2011, s. 51) skriver att Foucault framhäver maktens betydelse av hur en människa formas som subjekt. Enligt Foucault formas människan som ett subjekt beroende på vilka olika kontexter hon befinner sig i samt av synen på sig själv. Alltså att människans beteende framställs i olika sammanhang beroende på vilket handlingsutrymme som är tillgängligt, och då formas även identiteten (Palla 2011, s. 47). Beroende på hur omgivningen på förskolan ser och bemöter barnet så kommer det påverka barnets bild av sig själv. Palla (2011, s. 51) menar att barnens identitetsskapande påverkas av det handlingsutrymme som finns eller inte finns i förskolan.

7.2 Diskurs och styrning

Palla (2011, s. 45) skriver att människan aldrig kan uppträda som hon vill i alla sammanhang. Hon menar att handlingsutrymmet för att uttrycka sig beror på vilken kontext, och därmed vilken *diskurs* som människan befinner sig i. Diskurser beskrivs som en kontext där outtalade och bestämda regler hos en grupp med människor skapar ramarna för villkoren i ett sammanhang. Palla (2011, s. 51) menar att diskursen är det som skapar möjligheter eller hinder för barns utveckling. Detta tolkar vi som att om diskursen tillåter barn möjligheter till handlingsutrymme så kan inflytande ske. Om förskollärarna på en avdelning har outtalade eller bestämda regler påverkar detta den rådande diskursen på avdelningen. Exempelvis, om barn inte får prata under samlingsen påverkar det barnets handlingsutrymme. Dessa diskurser är föränderliga, Palla (2011, s. 45) menar att förskolan är en diskursiv praktik där regler ständigt utmanas. Palla (2011, s. 51) skriver att Foucault i sin forskning synliggör att

maktförhållanden avgörs av den rådande diskursen. Alltså skapas makten i diskursen i relation till en grupp med människor. Styrning beskrivs som ett sätt att påverka andras handlingsutrymmen och finns överallt i såväl samhället, grupper som hos enskilda individer (Palla 2011, s. 54). Vi tolkar detta som att styrning därmed är något som förekommer i alla diskurser men som kan påverkas genom förändrade maktrelationer.

7.3 Maktrelationer

Makt sker alltid i relation till något, makten kan aldrig uppstå utan minst två aktörer (Palla 2011, ss. 51–52). Palla förtydligar att makten i relationer är föränderlig och nyskapas ständigt i varje relation och situation. Den som blir föremål för maktens handlingar beskrivs kunna bemöta detta på varierade sätt (Palla 2011, s. 52). Ett sätt att bemöta makten kan vara att besvara den med motstånd. Detta kan utspela sig på olika sätt: man talar om ickeverbalt, verbalt eller kroppsligt motstånd. Palla (2011, s. 52) framhåller att motståndet blir relevant i barnets subjektskapande eftersom förskolläraren kan bemöta barnets motstånd på olika sätt. Hur samspelet kommer att utvecklas och därmed relationen, beror på hur de båda aktörerna väljer att agera.

8. Resultatredovisning

Under denna rubrik presenteras studiens resultat som insamlats genom intervjuerna och sedan transkriberats. De underrubriker som finns representerar teman som framkommit ur den tematiska innehållsanalysen. Sedan sammanfattas resultatet och analyseras utifrån våra valda teoretiska begrepp.

8.1 Presentation av informanter

Vi har valt att ge våra intervjuade förskollärare fiktiva namn för att underlätta för läsaren att urskilja de olika informanterna. Vi kallar dem Jessica, Karin, Sara, Anna, Johanna och Nadja.

8.2 Vilka tankar ger förskollärarna uttryck för när de resonerar om begreppet ”barns inflytande”?

För att sammanställa de data som insamlats har vi genom en innehållsanalys skapat underrubriker vi anser lämpliga för att besvara vår första frågeställning. Dessa underrubriker kommer att behandla hur förskollärarna resonerar kring begreppet inflytande och dess

innebörder.

8.2.1 Inflytande

Under intervjun fick förskollärarna svara på vilka begrepp de ansåg är närbesläktade med inflytande. Begreppen som nämndes var delaktighet, påverkan, identitet och integritet. Somliga förskollärare som nämnde påverkan som ett begrepp nämnde inte delaktighet. Endast en förskollärare nämnde både påverkan och delaktighet.

Inflytande och delaktighet hör samman. Att barnen får känna delaktighet och kunna påverka sin dag på förskolan. (Sara)

Det som är påverkningsbart och ger en möjlighet till barn. (Karin)

Vi arbetar med inflytande tillsammans med delaktighet, integritet och identitet. (Anna)

Flera av förskollärarna påpekar även i sina svar att det handlar om barns möjlighet att bestämma över sin vardag.

En annan fråga som ställdes var vad inflytande ur ett barns perspektiv kunde innebära. Förskollärarna gav exempel på vad de trodde barnen ville ha inflytande över, vilket inkluderade vardagliga situationer, såsom val kring kläder, mat och lek.

Vad de ska leka, vilket material och med vem, om de vill vara ute eller inte och vad de vill äta. (Sara)

Nadja och Johanna uppvisade en annan åsikt om vad barnen ville ha inflytande över. Nadja svarade att barnen ville ha inflytande över hela sin utbildning på förskolan, och att de även borde få det. Johanna problematiserade fenomenet barns inflytande och menade att förskolan borde genomföra barnintervjuer för att synliggöra barnens vilja. Hon nämnde även att många barn inte kunde uttrycka verbalt vad de ville, vilket gjorde det svårt att veta vilka situationer de ville ha eller sökte inflytande i.

Barn vill ha inflytande över allt, och ju mer de kan få desto bättre. All undervisning ska utgå från barnens inflytande- utifrån vad de visar intresse för. (Nadja)

8.2.2 Inflytande och delaktighet

Alla förskollärarna betonade att de fanns en skillnad mellan begreppen inflytande och

delaktighet. De var överens om att delaktighet handlade om att delta i någon annans färdiga planering.

Delaktighet är mer att du får ta del av något men du kan inte påverka lika mycket, så tolkar jag. (Jessica)

Delaktighet är att vara delaktig i en aktivitet då har man inte inflytande. Utan delta och vara med bara. (Nadja)

Däremot ansåg både Jessica och Johanna att delaktighet kunde möjliggöra barnens inflytande, eftersom barnen kunde påverka när de var delaktiga, vilket inga andra förskollärare uttryckte.

Men jag tänker personligen att inflytande är när man kan vara med och påverka någonting. Och delaktighet då är man ju med så att man kan påverka. (Johanna)

8.2.3 Reellt inflytande

Förskollärarna svarade att barn kan ges inflytande här och nu, ett reellt inflytande. Dock skiljde sig tolkningen av vad ett reellt inflytande innebar. Jessica menade att barn delvis kan ges ett reellt inflytande genom att man utgått från deras intressen i planeringen av aktiviteter. Sara förklarade att ett reellt inflytande kan vara ett svårt arbete eftersom det alltid är de vuxna som avgör vad som är bäst för barnen och därför planerar utefter detta. Hon uttryckte "Det barnen vill kanske inte är de bästa för dem". Karin menade att barnen hade en stor valfrihet på deras avdelning, vilket ledde till val av typen "här och nu" - men eftersom barnen inte fick bestämma om materialet blev det inget reellt inflytande. Hon skiljde alltså på valfrihet och ett reellt inflytande.

Både Johanna och Karin beskrev ett reellt inflytande som att lyssna in och utgå från vad barnen visar intresse och initiativ till. Karin menade att det kan handla om att läsa den bok barnen kommer fram med.

Ja asså det är ju om vi lyssnar in dem och fortsätter på deras initiativ som de kan få inflytande här och nu. (Johanna)

Nadja förklarade att det fanns flera faktorer som möjliggjorde arbetet med ett reellt inflytande, bland annat barngruppsstorlek och lokaler. Hon menade att stora lokaler tillåter lekar som kan anses stökiga i vanliga fall. Mindre barngrupper leder till mindre anpassningar för varandra i

barngruppen.

8.2.4 Värdegrund och ansvarsförmåga

Frågor om värdegrund och ansvarsförmåga kopplat till inflytande ställdes till förskollärarna. Där de fick beskriva hur de bemöter barn som vill ha inflytande över situationer som går emot värdegrunden eller över barnens ansvarsförmåga. Gemensamt i svaren för båda frågorna var att det är viktigt att reflektera tillsammans med barnen.

Gemensamt för frågan om vad förskollärarna gör när barn vill ha inflytande över något som går emot förskolans värdegrund var att det ansågs viktigt att lära barnen om exempelvis respekt. De menade att de ofta bör vägleda barnen efter värdegrunden. Johanna menade att man måste arbeta med båda delarna men kanske inte hela tiden.

Man behöver då prata med barnen eller vägleda barnen. När du tog den här saken av det där barnet blev hen ledsen, man måste ha en jämvikt mellan att delvis arbeta för värdegrunden men inte bortse barnens inflytande. (Johanna)

Anna menade också att det handlar om att stötta barnen i deras konflikter om något kan upplevas kränkande av ett annat barn.

Vid frågan om inflytande som övergår barnens ansvarsförmåga svarade somliga förskollärare att det var viktigt att förklara varför de inte fick göra som de ville just nu. Andra menade att det kunde ses som ett tillfälle att testa barnets initiativ tillsammans eller reflektera tillsammans varför de inte gick att genomföra. Nadja gav ett exempel på om ett visst barn ville baka men inte bemästrade det på egen hand så kan hon som vuxen vara med och stötta så att barnen kan klara detta. Jessica betonade att det var viktigt att tillåta barnen att få utlopp för deras känslor och tillåta dessa genom att stötta.

...annars kan man göra det tillsammans. Man får hitta på vägar tillsammans eller att vi provar det här först. Man får locka dem på de sättet och man behöver inte bara säga nej. (Johanna)

Jag säger att jag hör, ser och förstår att du vill det där men att det inte går, sen säger jag att det är okej att bli ledsen eller besviken och försöker istället få barnet att berätta. (Jessica)

8.3 Hur uttrycker förskollärarna sitt medvetna arbete med barns inflytande i utbildningen?

För att sammanställa de data som insamlats har vi genom en innehållsanalys skapat underrubriker vi anser lämpliga för att besvara vår andra frågeställning. Dessa underrubriker kommer att behandla hur förskollärarna resonerar kring sitt medvetna arbete med inflytande.

8.3.1 Vad gör förskollärarna när de arbetar med inflytande?

Alla förskollärare beskrev att de planerade arbetet med inflytande utifrån vilket intresse barngruppen visade. För att få reda på barnens intressen hade förskollärarna olika tillvägagångssätt. Jessica uttryckte att de observerade barnen för att upptäcka deras intressen. Anna, Johanna och Nadja betonade vikten av att fråga barnen vad de var intresserade av. Jessica menade att denna observation av barnens intressen sedan fick genomsyra kommande projektarbete.

Karin och Anna använde röstning i barngruppen när de arbetade med inflytande. Johanna gav även ett exempel där barnens intentioner fick bestämma hur arbetet skulle se ut.

...har vi frågat dem vad de vill göra och då ville de klä ut sig och då är de så vi ska göra. (Johanna)

8.3.2 Hur och varför arbetar de så?

En del av förskollärarna valde att utgå från barnens intresse vid planeringen i arbetet med inflytande för att de ansåg att detta främjade lärandet. De menade att arbetet även blev mer lustfyllt för både förskollärarna och barnen, Anna, Sara och Johanna betonade att det är barnens verksamhet och därför viktigt att barnen känner att de har inflytande. Nadja och Karin uttryckte att planeringen utgick från att barnen skulle ges inflytande huvudsakligen.

Jag tror barnen tycker det blir roligare att lära sig när vi utgår från deras intressen. Dom lär nog sig mer då också. (Nadja)

Just för att de skulle få känna att de har inflytande och är med och får välja. (Karin)

Anna nämnde att när många av barnen hade samma intresse gjorde de ofta en gemensam aktivitet för hela barngruppen utifrån detta intresse. Jessica nämnde att de kunde utgå från de

barn som lättare hamnade i affekts intresse vid planeringen. Hon menade att detta kunde leda till att de andra barnen blev uppslukade i den aktiviteten också.

För att fånga upp vissa barn som annars kanske hamnat i affekt så fångas deras intressen upp, för då sprider de positiv energi på andra barn. Dessa barn har ett stort behov av att få stimulans och utmanas. De andra barnen får ”haka” på. Då hålls barngruppen ihop också. (Jessica)

8.3.3 När finns (inte) utrymme till inflytande?

Förskollärarna uttryckte att det blev problematiskt när personalen i arbetslaget inte hade samsyn i relation till ämnet. Detta kunde i sin tur påverka hur arbetet med inflytande på avdelningen såg ut. Jessica nämnde att en skild åsikt kunde vara att barns inflytande resulterade i att man som vuxen hade tappat kontrollen.

Många tror nog att ”släpper man efter” så har man tappat kontroll som vuxen. (Jessica)

Johanna gav som exempel att det var viktigt att skilja på att låta barn bestämma och låta barn få inflytande, och detta menade hon kunde undvikas genom diskussioner i arbetslaget.

De kan väl annars vara att de vill bestämma, men de är ju inte samma sak som att ha inflytande. (Johanna)

Majoriteten av förskollärarna nämnde det som problematiskt att arbeta med inflytande i en barngrupp, då det kunde upplevas svårt att följa alla barnens viljor och intentioner. Både Sara och Nadja menade att stora barngrupper minskade möjligheterna till inflytande. Få förskollärare nämnde att de barn som hördes fick fler tillfällen att bestämma och påverka. Detta blev då problematiskt eftersom de blyga barnen inte i sådana fall gavs möjlighet att uttrycka sig eller få inflytande. Både Sara och Karin betonade att det kunde förekomma att vissa barn styrde andra barn i barngruppen, de menade då att det var viktigt att personalen stöttade barnen att våga göra egna val.

Förskollärarna fick ge exempel på situationer där barn inte kunde få inflytande. En del förskollärare menade att barnen inte kunde ges inflytande över regler och rutiner, såsom vilken mat de skulle äta, när de skulle tvätta händerna och vad de skulle ha på sig för kläder. Anna menade att barnen inte heller kunde få inflytande när de uppstod en kris eller om det var personalbrist. Nadja betonade att barn inte kunde få inflytande om något eller någon för illa som en konsekvens av det.

Ja smågrejer som, rutinsituationer, att inte vilja gå och äta mat, tvätta händerna. De vet att de måste och då får vi påminna varför. (Sara)

Alla ska ju få inflytande men vissa saker kan man inte påverka. Såsom tider för måltider, vissa saker är ju bestämda. (Johanna)

8.3.4 Egen syn på kompetens

När frågan om vilken syn som förskollärarna hade på sin egen kompetens kring arbetet med inflytande i förskolan var det Johanna, Anna, Nadja och Karin som gav ett svar som utgick från deras egen kompetens. De menade att de hade relativt färsk utbildning, men att det behövdes mer tid till att fördjupa sig inom ämnet. Nadja menade även att arbetet med inflytande förändras över tiden, och därför blir tid till fortbildning ännu viktigare. Hon gav som exempel att det skulle behövas mer planeringstid till att fördjupa sig inom vissa ämnen, men med sjuka kollegor försvinner snabbt denna tid. Anna gav ett exempel på att bland annat studenter från diverse utbildningar kan bidra med fortbildning genom tips på litteratur och reflekterande frågor. Anna upplevde tillräcklig tid till planering och reflektion både enskilt och med kollegor då de hade möjlighet att sätta in vikarier.

Majoriteten av förskollärarna uppgav diskussioner i arbetslaget kring inflytande som betydelsefullt. Jessica betonade dock att det kunde bli obekvämt om man inte kommer överens i arbetslaget om hur arbetet med inflytande ska ske. Johanna beskrev att det alltid finns saker att utveckla och lära sig inom området. Hon menade att varje barngrupp är unik och präglar arbetet med inflytande.

Vi pratar mycket i mitt arbetslag just om det eftersom vi vill att barnen ska ha ett reellt inflytande i det dom gör. Jag vill utveckla mer kunskap om det. Just de här balansgångarna som ständigt sker ” när blir det möjligt och när är det omöjligt. (Sara)

Det kan bli obekvämt- om kollegor tycker annorlunda. Tex har jag lovat ett barn något som en kollega ej håller med om. Då kan kollegan bli ”stött”. (Jessica)

8.4 Sammanfattning

Förskollärarna har delvis skilda åsikter kring vilka närliggande begrepp som finns till begreppet inflytande. Hälften av dem menar att *delaktighet* är ett närliggande begrepp, medan andra anser att *påverkan* ligger nära. Dock påpekade alla förskollärare att inflytande och

delaktighet inte alls är samma sak. De betonade att delaktighet var ett deltagande i den färdiga planeringen, medan inflytande betyder att förändra situationen. Det fanns skilda förklaringar till vad ett *reellt inflytande* innebar. Vissa ansåg att det handlade om att vara följsam och uppmärksamma för vad barnen ville göra här och nu, medan andra menade att det kunde innebära att planera utifrån deras intressen. En förskollärare uttryckte att ett reellt inflytande är svårt att uppnå. När barnens intentioner övergick deras ansvarsförmåga hade förskollärarna olika sätt att bemöta dessa. Antingen så förklarade de för barnen varför de inte kunde ha inflytande över en viss situation eller så testade förskollärarna tillsammans med barnen att genomföra barnens intentioner. Situationer som barnen inte kunde få inflytande över beskrevs vara rutinbundna situationer såsom mat- och klädval. Dessa situationer var även de som några av förskollärarna trodde att barnen ville ha inflytande över.

Förskollärarna menade att de arbetade med inflytande när de utgick från vad barnet visat intresse för, men hur man tar reda på deras intressen skiljde sig åt mellan förskollärarna. Vissa menade att de observerade barnen för att sedan planera in det som intresserade barnen i undervisningen, medan andra betonade vikten av att fråga barnen vad de ville ha inflytande över. När förskollärarna fick beskriva varför de arbetar med inflytande menade vissa att var med avsikt för att barnen ska få känna inflytande. Andra menade att inflytande var ett bra verktyg för att främja barns lärande eftersom det barnen ville ha inflytande över är det som intresserar dem. Det som sas vara problematiskt med arbetet var dels vilka barn som får eller som inte får inflytande, dels svårigheten att följa enskilda barns önskemål i en grupp med flera individer som vill olika saker.

Flera av förskollärarna ansåg att de själva är ansvariga för att ta reda på mer kunskap inom ämnet. Andra menade att de måste ges mer tid till detta. Ingen av förskollärarna menade att de var färdigutbildade inom området.

8.5 Resultatanalys

I denna del analyserar vi resultatet utifrån de olika teoretiska begrepp som presenterats i teorikapitlet - diskurs, maktrelationer, styrning, motstånd och subjekt.

8.5.1 Analys

Linda Palla (2011) skriver en avhandling om olika syner på barn där hon använder sig av

Foucaults teori. Palla (2011, s. 45) menar att diskursen är det som påverkar handlingsutrymmet. Diskursen skapar ramar med regler, både uttalade och outtalade, som kan finnas på en avdelning. Vid frågan om vad inflytande innebar visar resultatet att förskollärarna antingen menade att det handlade om delaktighet eller om att få påverka sin förskolevardag. Förskollärarna uppvisade alltså en varierande syn på vad inflytande kunde innebära. Vi tolkar att de olika definitionerna av inflytande leder till olika arbetssätt med inflytande. Enligt Palla (2011, ss. 51–52) finns det ständigt makt som strömmar mellan barnen och de vuxna och dessa maktrelationer utmanas och förändras ständigt. När barnen får inflytande genom att de får påverka sin förskolevardag får de en viss makt utifrån förskollärares tillåtande. På så vis kan maktrelationen mellan barn och vuxen förändras. I en situation där barnen enbart är delaktiga i förskollärares färdiga planering kan det däremot tolkas att barnet inte ges utrymme till att påverka lika mycket. Då blir maktrelationen inte lika föränderlig eftersom makten ligger hos förskolläraren. Palla (2011, s. 52) framhäver att motstånd är ett sätt att bemöta den som utövar makt, därför kan barnen när de görs delaktiga i det färdigt planerade göra motstånd som ett försök till inflytande. Antingen kan barnen ges handlingsutrymme eller utmana makten genom motstånd. Därför tolkar vi att maktrelationerna ter sig olika beroende på hur förskolläraren tolkar och arbetar med inflytande.

I resultatet framgår förskollärarnas syn på vad de trodde barnen ville ha inflytande över vilket innefattade val kring mat, kläder och lek. Samtidigt var det dessa situationer förskollärarna betonade att barnen inte kunde ges inflytande över. Som tidigare nämnt beskriver Palla (2011, s. 52) att barn kan utmana diskursen genom motstånd. Vi tolkar att det kan vara sådana rutiner vid val av mat och kläder som förskollärarna möter motstånd av barnen i, och därför kan de uppleva att det är dessa situationer barnen vill ha inflytande över.

Utöver vad förskollärarna trodde barnen ville ha inflytande över gav de exempel på hur de synliggjorde vad barnen vill ha inflytande över. Johanna menade att barnintervjuer var ett sätt synliggöra detta. Genom att intervjua barnen anser vi att barnen ges större handlingsutrymme eftersom de då får en chans att påverka. Dock förutsätter detta att barnen vill och kan berätta vad de vill ha inflytande över. Det kan därför tolkas att diskursen blir fördelaktigt för de barnen som gör sina röster hörda. Nadja beskrev att barnens intentioner är det som synliggör barnens intressen. Hon såg det som fördelaktigt med mindre barngrupper eftersom barnen då kan ges större utrymme att uttrycka sig och påverka, då de inte behöver anpassa sig efter

många barn. Hon uttryckte att de fanns tid till att ta vara på barnens spontana intentioner och även tillåta mer stökiga lekar. I denna diskurs tilläts barnen ett större handlingsutrymme när förskolläraren inte enbart styrde verksamheten utan utgick från det barnen visade intresse för. Observation beskrevs av Jessica som ett annat sätt att få syn på vad barnen var intresserade av. Detta intresse fick sedan genomsyra den fortsatta planeringen och därav menade Jessica att barnen hade fått inflytande.

Palla (2011, s. 45) beskriver att styrning är något som begränsar barnens handlingsutrymme. Eftersom Jessica har utgått från vad hon sett att barnen var intresserade av utgick hon från ett barnperspektiv, inte ett barns perspektiv. Det kan därför tolkas att den diskurs Jessica beskrev präglas av en vuxenstyrning där barnen ges ett mindre handlingsutrymme. Med detta behöver inte styrningen enbart tolkas negativ. Sara uppgav att det barnen ibland ville, inte alltid var det som ansågs bäst för dem. Anna och Nadja nämnde krissituationer eller då andra barn gavs negativa konsekvenser som situationer barnen inte kunde få inflytande över. Vi tolkar därför utifrån detta att barnen delvis är beroende av styrning från förskollärarna.

Anna gav ett exempel där de utgick från majoriteten av barnens gemensamma intressen när de planerade sin undervisning. Alltså fick de barn med gemensamt intresse inflytande i planeringen och resterande barn fick därmed inget handlingsutrymme. Palla (2011, s. 47) beskriver hur barnens identiteter skapas utifrån de olika handlingsutrymmen som finns tillgängliga - alltså beroende av rådande diskurs. Detta kallas för ett subjektskapande. I exemplet kan då subjektskapandet påverkas i syfte till att barnet ändrar sina ursprungliga intentioner för att matcha andras - och därmed få inflytande. Diskursen kan då tolkas vara att hålla med alla andra för att få handlingsutrymme och därmed inflytande. Sara och Karin nämnde det som ett problem i arbetet med inflytande när barnen väljer som alla andra barn och inte gör sin egen röst hörd. Sara och Karin menade då att det är viktigt att skapa situationer där det finns förutsättningar för alla barn att få handlingsutrymme. Dock utgår detta från att barn som "inte gör sin röst hörd" enbart håller med alla andra barn för att få vara med och bestämma. Det kan bli problematiskt för de barnen om de faktiskt håller med majoriteten men ändå uppmuntras ha en annan åsikt. Om barnet ständigt uppmuntras att ha en annan åsikt kan subjektskapandet för barnet då bli att gå emot vad alla andra tycker eller ständigt ha en annan åsikt eller intention.

Palla (2011, s. 47) betonar att subjektskapandet påverkar synen på sig själv i relation till hur

man blir bemött. Johanna och Jessica uttryckte att inflytande inte bara handlar om att få bestämma utan också att få sin röst hörd. Jessica menade att inflytande kunde handla om att lyssna in och försöka förstå barnets känslor. Genom att barnet blir bemött med ett tillåtande av sina känslor så påverkar det alltså både relationen och subjektskapandet. Barnet får då erfarenheter av att bli hörd även fast den inte fått bestämma. Detta i sin tur skulle kunna leda till en diskurs som tillåter barn att uttrycka sina tankar och känslor som i sin tur kan skapa möjligheter till ett handlingsutrymme.

9. Diskussion

I detta kapitel redogörs för- och nackdelar med vår valda metod. Sedan framförs en resultatdiskussion med koppling till bakgrund och tidigare forskning. Avslutningsvis sammanfattas våra slutsatser.

9.1 Metoddiskussion

Vi valde att använda oss av kvalitativa forskningsintervjuer som metod vilket Steinar Kvale och Svend Brinkmann (2014, ss. 17, 47) menar innebär att närma sig informantens perspektiv på det valda området och finna individuella skillnader. En kvantitativ metod innebär däremot att använda siffror för att mäta och ord som anger om svaren förekommer mer eller mindre (Trost 1994 se Susanne Björkdahl- Ordell 2007, s. 192). En studie som hade utgått från en kvantitativ metod hade möjligtvis inte synliggjort de detaljerade innehållet och skillnaderna som en kvalitativ metod fokuserar på. Vår spekulering är att den i stället hade visat samband i mer övergripande frågor kring ämnet. Vi hade också behövt genomföra flera intervjuer för att kunna ge ett mätbart resultat vilket tiden avsatt för detta arbete inte hade tillåtit. Vi hade däremot kunnat genomföra vår studie utifrån en kvantitativ metod om vi valt enkäter som insamlingsmetod. Enkäter används för att synliggöra likheter och skillnader med ett fenomen, och metoden anses vara tidseffektiv (Björkdahl- Ordell 2007, s. 85). Nackdelen med enkät som vald metod är att svarsalternativen är begränsade. Det synliggörs i vårt resultat att det finns många skilda definitioner kring fenomenet barns inflytande i förskolan. Vi anser därför att en enkätstudie inte hade kunnat representera dessa skilda tankar kring barns inflytande i förskolan. Om informanterna inte hade haft möjlighet att ge sanningsenliga svar i enkäten kan det bli svårt att applicera i en annan verksamhet och därav minska studiens reliabilitet. Därför blev en kvalitativ intervju en mer lämplig metod i relation till syftet. Med observation som

vald metod hade vi kunnat synliggjort hur förskollärarna praktiskt arbetat med inflytande i olika situationer så som dem själva återberättat. Detta hade stärkt studiens trovärdighet. Det hade eventuellt behövts en stor mängd observationer och krävt mer tid att transkribera än vad som krävts för enbart intervjuerna. Sonja Kihlström (2007, s. 49) menar att urvalet av informanter är en viktig komponent vid planeringen av intervjuer. Exempelvis att en informant som är erfaren inom området kan ge sanningsenliga svar i jämfört med någon som saknar erfarenhet inom området och därför kanske svarar utifrån egen åsikt. Vi valde därför förskollärare som hade varit verksamma i några år. Hade vi däremot även sökt förskollärare som precis blivit verksamma hade vi riskerat att svaren utgått mer från åsikter än erfarenheter och därmed påverkat studiens reliabilitet.

Som tidigare nämnt synliggörs många skilda definitioner kring fenomenet barns inflytande i förskolan, dessa uppfattningar har synliggjorts tack vare vår valda metodansats – fenomenologin. Med fenomenologin vill man synliggöra och förstå informanternas livsvärldar. Vårt huvudsakliga mål har aldrig varit att finna *skilda* uppfattningar utan *individuella* uppfattningar, dessa individuella uppfattningar visade sig i vår studie bestå av delvis skilda tankar. Med denna metod valde vi därför att namnge våra informanter för att kunna presentera deras individuella uppfattningar. Genom att även citera informanterna speglas resultatet ytterligare till deras individuella uppfattningar.

Vi använde oss av halvstrukturerade intervjuer. Dessa intervjuer innehåller ett uttalat syfte och intervjufrågor men även med utrymme för eventuella följdfrågor (Kvale och Brinkmann 2014, s. 45). Om vi i stället valt att strukturera intervjuerna helt utan följdfrågor och utrymme för informanternas egna yttranden kanske det gett oss mer liknande svar. Svaren kanske också blivit mer kortfattade och fokuserat att endast ge svar på frågan utan vidare beskrivning. Utan följdfrågor hade dock risken funnits att inte kunna leda in svaren mot det frågan behandlade. Ytterligare ett alternativ av intervjuer hade varit att genomföra fria samtal där informanterna valfritt fått berätta vad de önskade kring ämnet inflytande. Det hade eventuellt gett oss mer unika berättelser men också inneburit en risk att inte kunna besvara syftet och frågeställningarna.

Vi genomförde alla intervjuerna digitalt via Zoom och spelade endast in ljudet. Om vi i stället genomfört dessa fysiskt på plats på de olika förskolorna hade vi undgått de tekniska problemen som uppstod inför vissa intervjuer. Vi hade även kunnat bespara informanterna

tiden att ladda ner programmet zoom på sina enheter. Vi anser att zoommötena även kan ha påverkat de maktrelationer som uppstått mellan oss som intervjuare och informanterna. Om intervjuerna hade skett på deras arbetsplats där dem kände sig trygga och vi hade varit besökare kanske maktasymmetrier jämnats ut. Genom att säkerställa informanternas trygghet ännu mer hade vi kunnat skapat bättre förutsättningar för sanningsenliga svar som i sin tur hade påverkat resultatet.

9.2 Resultatdiskussion

9.2.1 Förskollärares resonemang kring begreppet barns inflytande

I resultatet framgår det att förskollärarna delvis har skilda tankar kring innebörden av inflytande. Samtidigt som hälften av förskollärarna menar att delaktighet är ett närbesläktat begrepp till inflytande menar flera av dessa förskollärare att det finns en skillnad mellan inflytande och delaktighet. De uttryckte att delaktighet sker när barnen får delta i något färdigt planerat. Elisabeth Arnér (2006, s. 26) och Kristina Westlunds (2011, s. 170) forskningsresultat ger också skilda definitioner av delaktighet och inflytande. Arnér menar att barn inte får inflytande när de görs delaktiga, medan Westlund betonar att inflytande är en aspekt av delaktighet. Förskollärarna i resultatet betonade att delaktighet möjliggör inflytande eftersom det då finns möjlighet att påverka. Detta resultat går i linje med Westlunds (2011, s. 170) definitioner av begreppen. Resultatet visade att de förskollärare som inte uttryckte delaktighet som ett närbesläktat begrepp till inflytande menade att påverkan är det begrepp som är närliggande. I svenska akademins ordlista (SAOL 2015) framgår det att definitionen av inflytande är påverkan. Vi anser att de skilda tankarna kring begreppen framkommer i vårt resultat och även i tidigare forskning.

När förskollärarna fick beskriva begreppet reellt inflytande visar resultatet att det handlar om att få inflytande här och nu, de var eniga om att de behövde lyssna in barnen här och nu samt beakta vad de visade intresse för, på så vis kunde barnen få ett reellt inflytande. Kristin Ungerbergs (2019, ss. 10, 14) studie visar att inflytande kan skapas när förskollärarna är lyhörda och följer med i barnens intentioner och lyssnar in barnens verbala och icke verbala uttryck. Vi tolkar att det Ungerberg beskriver som inflytande här och nu är ett reellt inflytande. Även Arnér (2006, s. 26) betonar att ett reellt inflytande sker när barn ges direkt möjlighet att påverka sin vardag. Vårt resultat visar däremot att de kan uppfattas handla om att bejaka barnens intresse i planeringen av undervisningen. Detta betonar Arnér (2006, s. 26)

som delaktighet och menar att inflytande aldrig kan ske när planeringen endast utgår från barnens intresse. Däremot påpekar Westlund (2011, s. 170) att barn på ett vis får inflytande när dagen är planerad utifrån deras intressen. I resultatet beskrevs ett reellt inflytande delvis som svårt att nå, exempelvis att barnen kunde ha stor valfrihet men ingen möjlighet att påverka vad de kunde välja mellan. Det förekom även uppfattningar i resultatet om att inflytande är ett svårt arbete eftersom det alltid är de vuxna som bestämmer vad som är tillåtet och inte. Åsa Ekman (2020, s. 116) menar att ett reellt inflytande inte finns, antingen så har man inflytande eller inte. Westlund (2011, s. 172) betonar också att ett reellt inflytande aldrig kan ske eftersom barnens handlingar alltid accepteras eller nekas av förskolläraren. I läroplanen (Lpfö 18 2018, s. 16) står det att alla barn ska ges ett reellt inflytande. Vi tolkar att detta mål i läroplanen blir svårt att säkerställa när det saknas en tydlig bild av vad arbetet innebär och hur det ska gå till. Samtidigt menar Westlund (2011, s. 169) att det inte går att ge färdiga svar på hur arbetet ska gå till eftersom möjligheterna till inflytande är kontextbundna.

I läroplanen beskrivs det som förskollärarnas ansvar att möjliggöra så att alla barn ska kunna påverka sin förskolevardag (Lpfö 18 2018, s. 16). I vårt resultat visade det sig att flera av förskollärarna menade att de situationer de tror barn vill ha inflytande över är val kring kläder, mat och lek. Samtidigt menade förskollärarna att det är dessa situationer barnen inte kan ges inflytande över - regler och rutinbundna situationer såsom mat- och klädval. Alltså menade förskollärarna att det som de tror barnen vill ha inflytande över är det barnen inte kan få inflytande över. Charlotte Tullgren (2004, ss. 71, 72, 83) visar i sin studie att förskollärare ofta styr barnen i deras lek utefter deras normativa syn som skapar ramar för vad som är tillåtet och inte tillåtet. Val kring mat och kläder innefattar inte lek, men vi tolkar att denna styrning även kan påverka de rutinbundna situationerna där en normativ syn på hur saker ska gå till styr. Klara Dolk (2013, ss. 218–220) nämner motstånd som en strategi som barn kan använda för att försöka få inflytande över en situation. Vi tolkar att val kring mat och kläder kan vara situationer där förskollärarna ofta möter motstånd från barnen, och därav skapas bilden av att detta är det barn vill ha inflytande över. Dolk (2013, ss. 224–225) menar dock inte att barn alltid ska få inflytande då den vuxna ibland måste styra efter vad som är bäst för dem. Styrningen är nödvändig i vissa situationer för att inget barn ska fara illa. Däremot anser vi att när förskolläraren utför styrning minskas möjligheterna till handlingsutrymme som tillåter inflytande. Därför blir det problematiskt om förskolläraren alltid styr.

Alla förskollärarna i resultatet var eniga om att barn inte alltid kan få inflytande över sådant

som övergår deras ansvarsförmåga eller går emot förskolans värdegrund. De betonade att det vid sådana situationer är viktigt att tillsammans med barnen reflektera kring varför det inte går. I resultatet framkommer det att barnen behöver få uttrycka sina känslor även om de inte får bestämma. Katarina Ribaeus (2014, ss. 132, 133, 155) menar att inflytande är en del av arbetet med demokrati och innebär både den egna rätten att fritt uttrycka sig men samtidigt ta hänsyn till andra barn och vuxna. Tullgren (2004, s. 123) skriver att det är viktigt för förskollärarna att vara medvetna om konsekvensen av deras styrning eftersom det kommer att påverka barnens fortsatta utveckling. Vi tolkar att konsekvensen i styrningen som ovan nämnt kan vara att barnen ges ett tillfälle där de får förutsättningar att lära sig ge andra utrymme och respekt.

9.2.2 Förskollärarnas syn på sitt medvetna arbete kring inflytande i utbildningen

Resultatet visade att alla förskollärarna var eniga om att arbetet med barns inflytande bör utgå från barnens intressen. Hur de fick syn på dessa intressen och vems intressen som fick styra planeringen skilde sig åt. De olika exempel som uppgavs i resultatet var att antingen observera barnens intressen för att låta det utgöra grunden för planeringen, att rösta med handuppräckning på de alternativ de vill genomföra eller att fråga barnen vad de vill göra. Ribaeus (2014, ss. 102, 124) beskriver hur förskollärare antingen kan låta barnen få inflytande i planeringen eller vara uppmärksamma på det barnen spontant ger uttryck för. Westlund (2011, s. 169) skriver att inflytande kan ingå i hela förskolans dag både det spontant uppkomna och det planerade. Hon menar att detta ger barnen flera möjligheter att uppleva inflytande.

Något som framgår i resultatet är att de barn som har ett gemensamt intresse eller riskerar hamna i affekt är de barn som ges mest handlingsutrymme att få påverka sin förskolevardag. Som tidigare nämnt betonar Ribaeus (2014, ss. 126, 132, 133) att arbetet med inflytande ingår i arbetet med demokrati och därav måste även aspekterna att lyssna och visa hänsyn ingå. Ribaeus (2014, s. 157) menar även att det kollektiva kontra individen är ett område som blir komplext när man arbetar med inflytande. Hon betonar att barns inflytande ofta blir för individcentrerat och behöver ses mer ur ett kollektivt perspektiv. Däremot framgår detta inte i läroplanen (Lpfö 18 2018, s. 16) då det står att varje barn ska ges ett reellt inflytande, vilket vi tolkar som individcentrerat. I resultatet framkom det att det ofta är de barn som har ett gemensamt intresse som får sin vilja igenom. Detta går i linje med det Ribaeus menar, att man

bör beakta ett kollektivt perspektiv. Dock går det emot läroplanens mål om att alla barn ska ges ett reellt inflytande. I ett annat svar i resultatet framgår det att de barn som lättare går upp i affekt ges mest handlingsutrymme och därav mer inflytande för att de kan få med sig de andra barnen i aktiviteten. Vi anser att detta skulle kunna bli ett dilemma då de barn som går upp i affekt får bestämma och de andra barnen får delta, även fast förskolläraren tänker på hela barngruppen. Det går alltså varken i linje med det Ribaeus menar eller med läroplanens mål (Lpfö 18 2018, s. 16) om ett reellt inflytande till alla barn. Ungerberg (2019, ss. 54–57) ser förskollärarnas bemötande av barns affekter som en möjlighet till inflytande. När förskolläraren tillmötesgår barnens intentioner menar Ungerberg (2019, ss. 134–135) att förskolläraren möter barnets affekt. När detta inträffar sker ett tillsammansskapande inflytande. I resultatet framkom det att en förskollärare beskrev hur barnen som hamnade i affekt bemöttes. Antingen fick dessa barns intressen styra planeringen av undervisningen eller bli avledda men ändå hörda i sina känslor. Båda situationerna kan tolkas vara tillsammansskapande inflytande då barnen blir bemötta i sina affekter oavsett påverkan eller inte. Ungerberg (2019, ss. 88–147) anser att det är viktigt som förskollärare att lyssna in barnens affekter och att det är först då man kan få inflytande. Vi tolkar därför att barnen blir hörda av förskolläraren som en viktig del i arbetet med inflytande, vare sig en påverkan har skett eller inte.

Westlund (2011, s. 169) framhåller att det enda sättet att arbeta medvetet med inflytande är att få en samsyn i arbetslaget och bli medveten kring sitt eget förhållningssätt. Hon menar ytterligare att det inte går att på förhand planera detta arbete utan det är kontextbundet och beror både på barngruppen och dagens förutsättningar. I resultatet synliggörs det att majoriteten av förskollärarna anser att en samsyn i arbetslaget är essentiellt för att möjliggöra barns inflytande. Det krävs alltså att kunna sätta gemensamma ord på arbetet för att det ska kunna ske medvetet. Resultatet visar dock att det kan bli obekvämt när åsikter kring hur arbetet ska ske skiljer sig i arbetslaget. Vi tolkar utifrån detta att en sådan situation i ett arbetslag gör arbetet med inflytande ännu svårare. Resultatet visar också att det är viktigt i arbetet att få tid till diskussioner, fortbildning och planeringstid eftersom arbetet med barns inflytande förändras med tiden, och därför behövs även den egna kompetensen kring ämnet uppdateras. Dock framkom det att denna tid ofta inte finns. Vi tolkar att medvetenheten kring arbetet med barns inflytande i förskolan kräver en gemensam standpunkt i hur man definierar inflytande, detta skulle kunna uppnås med hjälp av mer tid till fördjupning eller fortbildning.

9.3 Slutsats

I vårt syfte framgår det att vi vill synliggöra hur förskollärarna resonerar kring begreppet inflytande samt deras syn på sitt eget medvetna arbete med inflytande i utbildningen. En samstämmighet vi funnit i vårt resultat är att förskollärarna anser att området med barns inflytande är viktigt. Dock skiljer sig synsätt och arbetssätt mellan förskollärarna kring arbetet med barns inflytande i förskolan. En slutsats kring detta är att inflytande är svårdefinierat. En av anledningarna skulle kunna vara att inflytande definieras olika i tidigare forskning, därav blir det tolkningsbart hur arbetet ska ske samt hur begreppet ska definieras. Detta i sin tur kan göra det mer komplext att arbeta medvetet med inflytande. Vi anser att det krävs mer utrymme för arbetslag att hitta gemensamma definitioner och arbetssätt, vilket möjliggör arbetet med barns inflytande. Dock uttrycker förskollärarna i denna studie att tiden till detta oftast inte finns, då menar vi att arbetet också blir nästintill omöjligt att genomföra.

Förskollärarna hade delade åsikter om vad som övergår barnens ansvarsförmåga när de vill ha inflytande, och vad som de vuxna måste styra över för barnens bästa. Vi anser att detta är relevant i linje med våra frågeställningar då det kan visa om förskollärarna är medvetna om vad barnen inte kan ha inflytande över – och i sin tur vad som går att ha inflytande över. Vi anser att det är lika viktigt att vara medveten om vad barn inte kan ha inflytande över för att vara medveten om vad barn kan ha inflytande över. Ytterligare en slutsats är att förskolläraren bör inta ett kritiskt förhållningssätt till sin styrning när barnen kan ges inflytande eller inte.

I vår resultatanalys framgår det att barns subjektskapande kan te sig olika beroende på förskollärares syn och arbetssätt med inflytande samt hur de bemöter barnen både när de kan ges inflytande och inte ges inflytande. Flera förskollärare betonade att det var viktigt att bemöta och bekräfta barnets känslor. Genom att bli hörd även om inget inflytande skett, synliggörs det i analysen att maktrelationen mellan barn och vuxen gynnas. Alltså att barnet kan känna en viss aspekt av inflytande genom att bara få bli hörd. Detta blir en relevant aspekt eftersom detta arbete kan ske (eller inte ske) medvetet utifrån förskollärares förhållningssätt. Det i sin tur menar vi påverkar hur barnens subjektskapande utvecklas och hur de förbereds för framtiden. Exempelvis, om ett barn ges inflytande i förskolan genom att få bestämma och om ett annat barn ges inflytande i förskolan genom delaktighet så formas två framtida demokratiska samhällsmedborgare med olika erfarenheter av vad inflytande innebär. Barnen formas för samma framtid, men får bära med sig olika förutsättningar till att kunna hantera det demokratiska samhälle de ska vara en del av. Vi anser att subjektskapandet även skiljer sig åt

för de barnen som blir hörda i deras känslor kontra de som inte blir hörda, där de som blir hörda kan få med sig verktyg i hur de kan hantera att inte få inflytande eller få bestämma över en viss situation.

Avslutningsvis vill vi betona ur förskolans läroplan att förskolläraren ska ansvara för att varje barn ska ges ett reellt inflytande (Lpfö 18 2018, s. 16). Detta arbete blir svårt när det inte finns några riktlinjer till hur arbetet ska gå till eller vad det innebär. Det blir även svårt att uppnå målet med stora barngrupper där kollektivet består av flera individer som kan ha olika intentioner för dagen. Att arbeta med barns inflytande i förskolan blir därför komplext och mångfacetterat. I vårt kommande yrke blir det därför viktigt för oss att ständigt söka ny kunskap för att hitta gemensamma definitioner i arbetslaget kring arbetet med inflytande som passar den aktuella barngruppen - tills att en gemensam grund från Skolverket formas kring arbetet med barns inflytande i förskolan.

10. Förslag till fortsatt forskning

Det resultat som förvånade oss mest i denna studie kan sammanfattas i tre punkter:

1. De situationer förskollärarna trodde barnen ville ha inflytande över, var de situationer förskollärarna betonade att barnen inte kunde ha inflytande över.
2. Endast några få förskollärare nämnde att barn kan känna inflytande även fast de inte fått påverka, så länge barnen blir bemötta i deras känslor.
3. Om förskolläraren antog att ett barn inte gjorde sin egen röst hörd vid exempelvis omröstningar, kunde de uppmuntras till att ha en annan åsikt än den de uttryckt – vilket vi menar kan bli problematiskt om barnet faktiskt gjort sin egen röst hörd. Då barnet kan bli uppmuntrat till att fortsätta ha skilda åsikter från barngruppen.

Vi anser att alla dessa tre punkter skulle kunna bidra till spännande studier om man väljer att fortsätta utforska de områdena. Det vore intressant att synliggöra hur vanligt förekommande dessa situationer är eller söka mer fördjupade svar i varför det ser ut så. Detta skulle kunna bidra till ökad förståelse av arbetet med inflytande.

11. Källförteckning

Referensguide: Harvardsystemet, Borås Högskola.

https://www.hb.se/globalassets/global/hb---externt/biblioteket/akademiskt-sprak/harvardguiden_version9_7.pdf

11.1 Tryckta:

Backman- Prytz, Sara & Lindgren, Anne-Li (2020) Att studera förskolan utifrån historiska källor. I Åkerblom, Annika, Hellman, Anette & Pramling, Niklas (red.) *Metodologi. För studier i, om och med förskolan*. Malmö: Gleerups, ss.223–240.

Björkdahl- Ordell, Susanne (2007). Att tänka på när du planerar att använda enkät som redskap. I Dimenäs, Jörgen (red.) *Lära till lärare- att utveckla läraryrket, vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber, ss.84–96.

Dolk, Klara (2013). *Bångstyriga barn- makt, normer och delaktighet i förskolan*. Stockholm: Ordfront.

Dovermark, Marianne (2007). Etnografi som forskningsansats. I Dimenäs, Jörgen (red.) *Lära till lärare- att utveckla läraryrket, vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber, ss.134–156.

Eidevald, Christian & Engdahl, Ingrid (2018). *Utbildning och undervisning i förskolan- omsorgsfullt och lekfullt stöd för lärande och utveckling*. Stockholm: Liber.

Ekman, Åsa (2020). *Barnets rättigheter. Barnkonventionen i förskolan*. Stockholm: Gothia Fortbildning.

Johansson, Eva & Rosell, Yngve (2020). Livsvärldsfenomenologi- att studera människors levda erfarenheter. I Åkerblom, Annika, Hellman, Anette & Pramling, Niklas (red.) *Metodologi. För studier i, om och med förskolan*. Malmö: Gleerups, ss.73–88.

Kihlström, Sonja (2007). Att genomföra en intervju. I Dimenäs, Jörgen (red.) *Lära till lärare- att utveckla läraryrket, vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm:

Liber, ss. 47–56.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lpfö 98 (1998). *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Skolverket.

Lpfö 98 (2010). *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Skolverket.

Lpfö 98 (2016). *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Skolverket.

Lpfö 18 (2018). *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Skolverket.

Nilholm, Claes (2016). *Teori i examensarbetet- en vägledning för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur.

11.2 Elektroniska:

Arnér, Elisabeth (2006). *Barns inflytande i förskolan-problem eller möjlighet för vuxna*. Liss. Örebro: Örebro universitet. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:716104/FULLTEXT01.pdf>

Barnombudsmannen (2019). *En skrift om barnkonventionen*. Stockholm: Barnombudsmannen. <https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/en-skrift-om-barnkonventionen-ny.pdf>

Barnpedagogik [blogg] (2017). *Inflytande. För barnets bästa ?* (2017). Barnpedagogik.se https://www.barnpedagogik.se/dokumentation/inflytande-barnets-basta/?fbclid=IwAR3e-H_IJhhO-c6cesz-il-7cRI4i8Xsw_PGmfI66ItELRS9QazogkA2pt4

Dataskyddsförordningen (2021). *Grundläggande principer*. Stockholm: Integritetsskyddsmyndigheten. <https://www.imy.se/lagar--regler/dataskyddsförordningen/grundlaggande-principer/>

Grandelius, Bengt (u.å.). *Låt barnen påverka, inte bestämma*. Trygg-Hansa. <https://familjen.trygghansa.se/vara-foralder/uppfostra-och-stodja-barn/lat-barnet-paverka-inte->

[bestamma/](#)

Hjelmér, Carina (2017). *Barns inflytande i utvärdering och dokumentation i förskolan*. Stockholm: Skolverket. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/barns-inflytande-i-utvardering-och-dokumentation-i-forskolan>

Lindström, Eva (2021). *Dålig idé att låta barnen rösta*. Läraren.se, 19 januari. <https://www.lararen.se/forskolan/kronika2/dalig-ide-att-lata-barnen-rosta>

Palla, Linda (2011). *Med blicken på barnet - om olikheter inom förskolan som diskursiv praktik*. Diss. Malmö: Malmö högskola. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:445488/FULLTEXT01.pdf>

Regeringskansliet (2018:1197). *Barnkonventionen som svensk lag*. Stockholm: Sveriges riksdag. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197

Ribaeus, Katarina (2014). *Demokratiuppdag i förskolan*. Diss. Karlstad: Karlstad Universitet. <https://www.divaportal.org/smash/get/diva2:697246/FULLTEXT01.pdf>

SAOL. (2015). *Svenska akademins ordlista*. <https://svenska.se/>

Tullgren, Charlotte (2004). *Den välreglerade friheten: att konstruera det lekande barnet*. Diss. Malmö: Malmö högskola. <https://lup.lub.lu.se/search/publication/21561>

UNICEF. (1989). *Barnkonventionen- FN:s konvention om barns rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige. <https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/barnkonventionen>

Ungerberg, Kristin (2019). *Flytande inflytande - affektiva relationer mellan barn och miljön i förskolan*. Diss. Karlstad: Karlstad universitet. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1297988/FULLTEXT01.pdf>

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet. <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html>

Westlund, Kristina (2011). *Pedagogers arbete med förskolebarns inflytande - en demokratididaktisk studie*. Diss. Malmö: Malmö Högskola.

<http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/12262/Westlund%20muep.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Bilaga 1.

Information om studie kring barns inflytande i förskolan

Förfrågan om deltagande

Under vårterminen 2021 kommer vi, Sophia Börjesson och Elin Englund, att skriva vårt examensarbete på förskolläraryrket vid Högskolan Dalarna. Vår undersökning kommer att handla om barns inflytande i förskolan. Vi kommer använda oss av intervjuer med förskollärare som metod för vår datainsamling. Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.

Undersökningens syfte och innehåll

Syftet med vår undersökning är att bidra med kunskap om hur förskollärare uppfattar barns inflytande i Lpfö18, samt hur förskollärarna arbetar med inflytande ur ett didaktiskt perspektiv. Området är viktigt att undersöka för att bidra med ökad förståelse om varierade synsätt kring arbetet med inflytande i förskolan. Vi ser fram emot ditt deltagande.

Genomförande

Vi har planerat att cirka fem förskollärare ska delta i undersökningen. Ditt deltagande kommer att innebära att vi under rådande pandemi träffas via Zoom för en intervju. Tiden för intervjun beräknas till max 60 minuter. Intervjun spelas in på våra privata mobiltelefoner. Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats som ventileras i sedvanlig ordning vid Högskolan Dalarna. Du kommer att kunna ta del av undersökningens resultat genom den digitala plattformen Diva.

Det insamlade materialet kommer att bearbetas endast av oss själva och vår handledare. Din identitet som deltagare kommer inte att röjas, inte heller vilken förskola undersökningen har gjorts vid. Personer- barn eller förskollärare- som på något sätt nämns i studien kommer att avidentifieras. Inga känsliga uppgifter kommer att samlas in. Insamlade data kommer att förvaras hos undertecknad i privat mobiltelefon och dator med lösenord under arbetets gång. Inga data kommer att skickas via Internet och allt arbetsmaterial i form av inspelningar, anteckningar och protokoll kommer att makuleras när examensarbetet är godkänt och klart.

Högskolan Dalarna är ansvarig för behandlingen av personuppgifter i samband med examensarbetet. Som deltagare i undersökningen har du enligt Dataskyddförordningen (GDPR) rätt att få information om hur dina personuppgifter kommer behandlas. Du har också rätt att ansöka om ett så kallat registerutdrag, samt att få eventuella fel rättade. Vid frågor om behandlingen av personuppgifter kan du vända dig till Högskolans dataskyddsombud.

Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering. Om du som är tillfrågad avstår från att delta, eller avbryter ditt deltagande, så kommer detta inte att påverka det fortsatta arbetet med undersökningen.

Ytterligare upplysningar lämnas av nedanstående ansvariga:

Handledarens namn:

Lottie Lofors-Nyblom

E-postadress: XXX

Mobil: XXX

Studenternas namn:

Sophia Börjesson
Elin Englund

E-postadress: XXX
E-postadress: XXX

Mobil: XXX
Mobil: XXX

Samtycke till att delta i studien

Jag har fått information om studien och haft möjlighet att ställa frågor. Jag får behålla den skriftliga informationen.

- Jag samtycker till att:
- delta i studien om barns inflytande i förskolan
  - att uppgifter om mig behandlas på det sätt som beskrivs i studiepersonsinformationen
  - följande personuppgifter samlas in: namn, telefonnummer och mejladress
  - personuppgifter kommer att användas vid behov av ytterligare kontakt
  - de insamlade uppgifterna kommer att bevaras tills att uppsatsen är godkänd

Plats och datum	Underskrift

Ansvarig handledare:

Ort och datum:

Falun 2021-04-01

Namnteckning: *Lottie Lofers-Nyblom*

Bilaga 2.

1. När tog du din förskollärarexamen?
2. Hur många år har du varit verksam förskollärare?
3. Vilken ålder har du i din nuvarande barngrupp?
4. Vad lägger du in i begreppet ”inflytande”? Ser du någon koppling till andra närliggande begrepp?
5. Gör du någon skillnad mellan uttrycken ”inflytande” respektive ”delaktighet” och i så fall vilken?
6. Är det möjligt för barn att ha ett reellt inflytande i verksamheten?
7. Vad tänker du dig att inflytande betyder utifrån ett barns perspektiv? Vad vill barnen vara med och ha inflytande över?
8. Vad händer när ett barn vill ha inflytande över något som övergår barnets ansvarsförmåga?
9. Vad händer när ett barn vill ha ett inflytande som strider mot förskolans värdegrund?
10. Är barnens möjligheter till inflytande beroende av vilken typ av verksamhet som bedrivs?
11. Kan arbetet med barns inflytande i förskoleverksamheten vara problematiskt?
12. Kan du beskriva ert arbete med barns inflytande?
  - Vad gör ni?
  - Hur gör ni?
  - Varför gör ni så?
13. Finns det situationer som barn inte kan ha inflytande över?
14. Hur ser du på din egen kompetens kring arbetet med inflytande i förskolan?